

УДК 657.(7)

Кацевич В.К., здобувач

Луцький національний технічний університет

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ: ВИЗНАЧЕННЯ, ПИТАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ

У статті розглянуто проблемні питання термінології основних засобів відповідно до вимог діючого законодавства, викладено нові практичні підходи обліку та термінології.

Ключові слова: основні засоби, основні фонди, амортизація.

In the article the problem questions of terminology of the fixed assets are considered in accordance with the requirements of current legislation, new practical approaches of account and terminology are expounded.

Keywords: fixed assets, capital assets, depreciation.

В статье рассмотрены проблемные вопросы терминологии основных средств в соответствии с требованиями действующего законодательства, изложены новые практические подходы учета и терминологии.

Ключевые слова: основные средства, основные фонды, амортизация.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями.

Україна, як європейська держава, інтегрується у світове співтовариство не лише за економічними та соціальними напрямками, але також повинна мати відповідну законодавчу та нормативну базу для забезпечення належного розвитку, який відповідає європейським вимогам та стандартам.

Неузгодженість визначень та положень, які регулюють облік основних засобів у бухгалтерському обліку та в чинному законодавстві не дає можливості отримати достовірну, реальну та повну інформацію про стан та наявність основних засобів, що призводить до втрати корисності інформації для користувачів.

Основними причинами такого стану справ є слабка методична підготовка Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а також значний вплив на облік податкового законодавства.

Не пройшла стороною ця проблема і організацію бухгалтерського обліку основних засобів.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Ураховуючи значну та виняткову

важливість обліку основних засобів науковцями та господарськими практиками проводиться вивчення та узагальнення зарубіжного та вітчизняного досвіду щодо покращення обліку та удосконалення термінології основних засобів.

Значний внесок у розв'язання завдання покращення обліку та запровадження науково-обґрунтованої термінології зробили українські науковці, зокрема, Дем'яненко М.Я., Коцупатрий М.М., Михайлов М.Г., Моссаковський В.Б., Огійчук М.Ф., Жук В.М. та ін.

У дослідженнях цих та інших авторів обґрунтовано суть основних засобів та подано термінологію їх визначення, відповідно до вимог діючого законодавства. Водночас науково-методологічні засади обліку основних засобів на даний час ще недостатньо досліджені. Необхідність розробки практичних засад обліку основних засобів та застосування у бухгалтерському обліку єдиної термінології зумовлює актуальність та практичну значимість цього дослідження.

Цілі статті. Метою дослідження є розробка науково-практичних рекомендацій з удосконалення обліку основних засобів та запровадження єдиної термінології.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності регулює Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби".

У п.4 цього Положення визначено, що „основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Діючим стандартом передбачено, що придбання (створення) основних засобів зараховується на баланс

підприємства за первісною вартістю. Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів.

Згідно діючого стандарту під час надходження на підприємство основних засобів їх первісна вартість складається з таких витрат: суми, що сплачуються постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт, реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються в зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів, суми ввізного мита, суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству), витрат зі страхування ризиків доставки основних засобів; витрат на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів, інших витрат, безпосередньо пов'язаних з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою.

В той же час у Законі України „Про оподаткування прибутку підприємств” визначено, що під терміном "основні фонди" слід розуміти матеріальні цінності, що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку протягом періоду, який перевищує 365 календарних днів з дати введення в експлуатацію таких матеріальних цінностей, та вартість яких перевищує 1000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом”.

Крім того, у цьому ж законі визначено, що витрати на придбання будь-яких матеріальних цінностей, вартість яких не перевищує 1000 гривень, що призначені для використання у господарській діяльності платника податку, включаються до складу валових витрат платника податку в загальному порядку та враховуються для цілей застосування пункту 5.9 статті 5 цього Закону. Тобто матеріальні цінності, вартість, яких менше 1000 грн. до основних фондів у податковому обліку не належать.

Відповідно до цього ж закону основні фонди підлягають розподілу за такими групами:

група 1 - будівлі, споруди, їх структурні компоненти та передавальні пристрої, в тому числі жилі будинки та їх частини (квартири і місця загального користування), вартість капітального поліпшення землі;

група 2 - автомобільний транспорт та вузли (запасні частини) до нього; меблі; побутові електронні, оптичні, електромеханічні прилади та інструменти, інше конторське (офісне) обладнання, устаткування та приладдя до них;

група 3 - будь-які інші основні фонди, не включені до груп 1, 2 і 4;

група 4 - електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, інші інформаційні системи, комп'ютерні програми, телефони (у тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує вартість малоцінних товарів (предметів).

Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 „Основні засоби” передбачено, що для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікуються за такими групами:

1. Основні засоби
  - 1.1 Земельні ділянки.
  - 1.2. Капітальні витрати на поліпшення земель.
  - 1.3. Будинки, споруди та передавальні пристрої.
  - 1.4. Машини та обладнання.
  - 1.5. Транспортні засоби.
  - 1.6. Інструменти, прилади, інвентар (меблі).
  - 1.7. Тварини.
  - 1.8. Багаторічні насадження.
  - 1.9. Інші основні засоби.
2. Інші необоротні матеріальні активи
  - 2.1. Бібліотечні фонди.
  - 2.2. Малоцінні необоротні матеріальні активи.
  - 2.3. Тимчасові (нетитульні) споруди.
  - 2.4. Природні ресурси.
  - 2.5. Інвентарна тара.
  - 2.6. Предмети прокату.
  - 2.7. Інші необоротні матеріальні активи.
3. Незавершені капітальні інвестиції.

Отже, існують значні розбіжності у визначенні та групуванні основних засобів згідно П(С)БО та законодавства з питань оподаткування.

Що стосується амортизації, то згідно Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби":

амортизація – це систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Згідно із Законом „Про оподаткування прибутку підприємств” під терміном "амортизація" основних фондів і нематеріальних активів слід розуміти поступове віднесення витрат на їх придбання, виготовлення або поліпшення, на зменшення скоригованого прибутку платника податку у межах норм амортизаційних відрахувань, установлених цією статтею.

Амортизації у податковому обліку підлягають витрати на: придбання основних фондів та нематеріальних активів для власного виробничого використання, включаючи витрати на придбання племінної худоби та придбання, закладення і вирощування багаторічних насаджень до початку плодоношення;

самостійне виготовлення основних фондів для власних виробничих потреб, включаючи витрати на виплату заробітної плати працівникам, які були зайняті на виготовленні таких основних фондів;

проведення всіх видів ремонту, реконструкції, модернізації та інших видів поліпшення основних фондів;

капітальні поліпшення землі, не пов'язані з будівництвом, а саме: іригація, осушення, збагачення та інші подібні капітальні поліпшення землі.

Огляд існуючого законодавства показує, що існує ряд відмінностей у термінології та визначеннях основних засобів між бухгалтерським та податковим обліком: саме визначення основних засобів, їх класифікація та групування, визначення вартісної межі основних засобів, вартості, яка амортизується, оцінка та переоцінка основних засобів, визначення амортизації, проведення та компенсація витрат на ремонт.

Якщо провести аналіз діючого законодавства то можна зробити висновок, що основними критеріями для віднесення до основних фондів є : термін корисної експлуатації та їх вартісна межа.

Приведення у єдину відповідність чинного законодавства щодо обліку основних засобів дасть можливість мати користувачам

фінансової звітності більш правдиву та об'єктивну інформацію, підвищить інформативність обліку, зробить законодавство більш зрозумілим для користувачів та практиків.

Висновки. Отже, у діючому законодавстві України з питань обліку основних засобів є ряд суттєвих розбіжностей, які стосуються організації бухгалтерського та податкового обліку. Але, на нашу думку, повинна бути певна відповідність (синхронність) цих понять та визначень, які дозволять працівникам облікової служби більш якісно готувати фінансову звітність та надавати користувачам об'єктивну та достовірну інформацію щодо обліку основних засобів.

Список використаних джерел:

1. Закон України „Про оподаткування прибутку підприємств”.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 „Основні засоби”.